

Riktlinje för kost/ nutrition i ordinärt boende

Dokumenttyp:	Riktlinje
Diarienummer:	2019-27
Beslutande:	Socialnämnden
Antaget:	2019-03-04 § 42
Gäller fr.o.m.	2019-04-01
Gäller t.o.m.	Tillsvidare
Dokumentet gäller för:	Socialförvaltningen
Dokumentansvar:	MAS

Inledning	3
Lagstiftning och styrdokument.....	3
Styrdokument vid nutritionsarbete	3
Ansvarsfördelning	3
Vårdtagaren	3
Socialnämnden	4
Verksamhetschef	4
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)	4
Biståndshandläggare.....	4
Enhetschef	4
Omvårdnadspersonal	4
Kostombud	5
Legitimerad sjuksköterska.....	5
Arbets terapeut och fysioterapeut.....	5
Läkare.....	5
Kost	6
Kvalitetskrav för kost	6
Specialkost	6
Önskekost	6
Vegetarisk kost	6
Konsistensanpassad kost	6

Inledning

Riktlinjen för kost och nutrition ska tillämpas inom Vård och Omsorg i ordinärt boende i Karlsborgs kommun.

Kost och näringsfrågor inom vård och omsorg har en grundläggande betydelse för kvalitén i hela verksamheten. God hälsa och livskvalitet förutsätter ett gott näringsstillstånd. Därför är kosten viktig för att förebygga sjukdom och bevara hälsan. Vanlig mat är den viktigaste och bästa energi och näringskällan. Vid sjukdom och ohälsa kan behovet av energi och näringsämnen öka, medans förmågan att äta och tillgodogöra sig maten minskar.

För vårdtagare som befinner sig i riskzonen för undernäring skall nutritionen betraktas på samma sätt som annan behandling och samma krav ska ställas på utredning, diagnos, behandling, uppföljning och dokumentation.

Nutrition utgör en stor del av omvårdnaden. Aktiva insatser har stor betydelse för att förhindra utveckling av undernäring och för behandling av redan undernärda vårdtagare.

Lagstiftning och styrdokument

Kommunen har det yttersta ansvaret för att den enskilde får det stöd och hjälp den behöver.

Verksamheten skall bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet och kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

Inom biståndsbedömd dagomsorg samt i ordinärt boende har kommunen hälso och sjukvårdsansvar upp till sjuksköterskenivå enligt Hälso och sjukvårdsavtalet.

Styrdokument vid nutritionsarbete

- Hälso och sjukvårdslagen 2017:30
- Socialtjänstlagen, 2001:453
- Patient lagen, 2014:821
- Förebyggande av behandling och undernäring, SOSFS 2014:10
- Näring för god vård och omsorg en vägledning för att förebygga och behandla undernäring, Socialstyrelsen ;2011

Ansvarsfördelning

Samtliga yrkeskategorier inom Vård och omsorg har ett gemensamt ansvar att i sitt arbete ge vårdtagarna ett gott nutritionsomhändertagande.

Vårdtagaren

Utgångspunkten är att vårdtagaren själv ansvarar för att tillgodose sitt behov av näring. I de fall vårdtagaren inta kan ta ansvar för hela eller delar av sin näringsstillförsel har kommunen ett ansvar för att behovet tillgodoses.

Socialnämnden

Är vårdgivare och fastställer ett kvalitetsledningssystem.

Verksamhetschef

Har det övergripande ansvaret för vård och omsorg och ansvarar för att verksamheten bedrivs i överstämmelse med de mål och direktiv som fastställs av nämnden.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

Ansvarar för kvalitet och säkerhet i den verksamhet som kommunen bedriver enligt Hälso och sjukvårdslagen samt för att upprätta riktlinjer inom nutrition området när det gäller hälso och sjukvårdsinsatser.

Biståndshandläggare

Ansvarar för att utreda och bedöma den enskildes behov av stöd och hjälp i samband med måltider.

Enhetschef

Ansvarar för att Riktlinjen för kost och nutrition efterlevs genom att

- Utse kostombud och se till att de ges möjlighet till att utföra sina uppdrag
- Lokal rutin för livsmedelshantering är väl känd och används av personal i den egna verksamheten.
- Personalen har den kompetens och de redskap som krävs för att bedriva nutritionsarbete samt att kompetensutveckling sker enligt verksamhetens krav
- Hålla sig uppdaterad om huruvida det finns vårdtagare som är i riskzonen för undernäring samt att lämpliga åtgärder har vidtagits.
- Att vårdtagaren serveras lämplig kost och att vårdtagaren får det stöd som krävs vid måltidssituationerna.
- Fortlöpande följa upp, utveckla och dokumentera kvalitén på nutritionsarbetet och aktualisera kost och nutritionsfrågor i lämpligt forum

Omvårdnadspersonal

Ansvarar för att

- Följa framtagna riktlinjer, rutiner och individuella genomförandeplaner
- Upprätta en individuell genomförandeplan om det framgår i biståndsbeslutet att vårdtagaren är i behov av särskilt stöd. I den individuella genomförandeplanen dokumenteras också vårdtagarens individuella behov av munvård, kost, måltidsordning, matvanor, sittställning, sittmöbel och eventuella ät hjälpmedel
- Utföra riskbedömning med stöd från sjuksköterskan samt dokumentera resultat och eventuella åtgärder i genomförandeplanen.

- Kontakta sjuksköterska vid förändrat hälsotillstånd hos vårdtagaren när det gäller mat och vätskeintag
- Följa ordinationen från legitimerad personal
- Hjälpa vårdtagaren att göra beställning av nutritionsprodukter vid behov

Kostombud

- Ansvarar för att
- Hålla diskussionen om kosten och måltidsglädjen levande och sprida kunskap om nutritionens betydelse till vårdtagaren.
- Främja kundens möjlighet till inflytande och medbestämmande inom uppdragets område
- Delta i utbildningar och aktiviteter som ordnats för kostombuden
- Förmedla kostinformation och annan information såsom nyhet, riktlinjer, rutiner kring nutrition etc till samtliga medarbetare på enheten.
- Utgöra en kontaktlänk mellan vårdtagare, omsorgspersonal, legitimerad personal och måltidspersonal
- Vara delaktiga när mätning av nattfasta genomförs.

Legitimerad sjuksköterska

Har det specifika omvårdnadsansvaret vad det gäller patientens näringstillstånd

Ansvarar för att

- Riskbedömning utförs samt vid behov utföra nutritionsutredning och ordinera åtgärder
- Kontakta andra yrkesprofessioner då vårdtagarens nutritionstillstånd kräver åtgärder utanför det egna kompetensområdet
- Informera vårdtagare, anhörig och kontaktperson/ omvårdnadspersonal om ordinerad kost
- Informera enhetschef om att det finns patienter med undernäringens problematik.

Arbets terapeut och fysioterapeut

Ansvarar för att

- Skapa goda fysiska förutsättningar för vårdtagaren att genomföra måltiden
- Är behjälplig vid utprovning av lämpliga hjälpmedel för att underlätta ätandet samt informera berörd personal om hur olika hjälpmedel används

Läkare

Har det medicinska ansvaret. Läkaren ansvarar för ordination av enteral och parenteral nutrition samt skriver remiss till dietist. Detta bör göras i samråd med sjuksköterska

Kost

Kvalitetskrav för kost

Energi och näringsinnehåll i de måltider som serveras på vård och omsorgsboende och levereras till vårdtagare ska följa nationella kvalitetskrav och rekommendationer.

Förvaltningen för vård och omsorg tillhandahåller normalkost.

Specialkost

Specialkost ordinerar av sjuksköterska. Följande specialkost ska kunna tillhandahållas av tillagningsköket.

- Laktosfri och lactosreducerad kost
- Mjölkeproteinfri kost
- Glutenfri kost
- Fettreducerad kost
- Kost vid allergi och överkänslighet.

Önskekost

Erbjuds av sjuksköterska efter medicinsk bedömning i samråd med vårdtagaren när behov föreligger.

Vegetarisk kost

Vegetarisk kost ska kunna serveras. Kosten behöver inte ordinerar av sjuksköterska men omvårdnadspersonal ska informera omvårdnadsansvarig sjuksköterska om att beställning görs till vårdtagaren

För vårdtagare som av andra skäl, till exempel religiösa, önskar skaffa andra maträtter än de som serveras ska även dessa rätter kunna konsistens anpassas. Kosten behöver inte ordinerar av sjuksköterska men Omvårdnadsansvarig sjuksköterska ska informeras om att beställningen gör.

Konsistensanpassad kost

Konsistensanpassad kost ska erbjudas vid tugg och sväljsvårigheter. Sjuksköterska ordinerar konsistensanpassning av kosten och vid behov konsulteras logoped och / eller dietist
För ytterligare information om konsistensanpassad kost se Vårdhandboken

